

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Svmma Totivs Theologiae S. Thomae Aqvinatis, Doctoris Angelici Ordinis Prædicatorum

Secvndæ Secvndæ Partis Volumen Tertium

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Romae, 1619

De abstinentia, qu[a]e est pars subiectiua temperantiæ. Qu[a]estio 146.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38803

nomine temperantiæ maximè intelligitur bonum rationis, cuius est moderari, & temperare concupiscentiæ pravas. Sic ergo honestas, prout speciali quadam ratione temperantiæ attribuitur, ponitur pars eius, non quidem subiectiva, vel sicut virtus adiuncta, sed pars integralis ipsius, sicut quædam eius conditio.

Ad primum ergo dicendum, quod temperantia ponitur pars subiectiva honesti, prout sumitur in sua communitate. Sic autem non ponitur temperantiæ pars.

Ad secundum dicendum, quod vinum in ebrijs facit præcordia honesta, secundum eorum reputationem: quia videtur eis quod sint magni, & honorandi.

Ad tertium dicendum, quod iustitiæ, & fortitudini debetur maior honor, quam temperantiæ, propter maioris boni excellentiam. Sed temperantiæ debetur maior honor, propter cohibitionem vitiorum magis exprobrabilium, ut ex * dictis patet. Et sic honestas magis attribuitur temperantiæ, secundum regulam Apostoli, 1. ad Corinth. 12. quod inhonesta nostra maiorem habent honestatem, scilicet remouentem quod inhonestum est.

In co. 12.

QVÆSTIO CXLVI.

De abstinencia, in duos articulos diuisa.

Deinde considerandum est de partibus subiectivis temperantiæ. Et primò, de his quæ sunt circa delectationes ciborum. Secundo, de his quæ sunt circa delectationes venereorum.

¶ Circa primum considerandum est de abstinencia, quæ est circa cibos, & potus; & de sobrietate, quæ est specialiter circa potum.

¶ Circa abstinenciam autem cõsideranda sunt tria.

¶ Primo, de ipsa abstinencia.

¶ Secundo, de actu eius, qui est ieiunium.

¶ Tertio, de opposito vicio, quod est gula.

¶ Circa abstinenciam autem quærentur duo.

¶ Primo, verum abstinencia sit virtus?

¶ Secundo, verum sit virtus specialis?

Vtrum abstinencia fit virtus?

704
Su q. 142
80.

AD primum sic proceditur. Videtur, quod abstinencia non sit virtus. Dicit enim Apostolus 1. ad Cor. 14. Non est regnum Dei in sermone, sed in virtute. In abstinencia autem non consistit regnum Dei. Dicit enim Apostolus ad Roman. 14. Non est regnum Dei esca, & potus. Vbi dicitur * glos. nec in abstinendo, nec in manducando esse iustitiam. Ergo abstinencia non est virtus.

* Ex gl
Aug. l. 2
g eu. 13
c. 11. t. 4.
† c. 3. nō
multum
pro. ut a
prin. c. 1.

¶ 2 Præterea, August. † dicit in 10. Confess. ad Deum loquens, Hoc me docuisti, vt quemadmodum medicamenta, sic alimenta sumpturus, accedam. Sed medicamenta moderari, non pertinet ad virtutem, sed ad artem medicinæ. Ergo pari ratione moderari alimenta, quod pertinet ad abstinenciam, non est actus virtutis, sed artis.

* esp. 6.

¶ 3 Præterea, Omnis virtus in medio consistit, vt habetur in 2. * Ethic. Abstinencia autem non videtur in medio consistere, sed in defectu, cum ex subtractione nominetur. Ergo abstinencia non est virtus.

* p. 3. ca.
20. inter
prin. &
med.

¶ 4 Præterea, Nulla virtus excludit aliam. Sed abstinencia excludit patientiam. Dicit enim * Greg. in past. quod abstinencium mentes plerumque impatientia excutit à sinu tranquillitatis. Ibidem etiam dicitur, quod cogitationes abstinencium nonnumquam superbix culpa transfigit, & ira excludit humilitatem. Ergo abstinencia non est virtus.

Sed contra est, quod dicitur 2. Pet. 1. Ministrare in fide vestra virtutem, in virtute autem scientiam, in scientia autem abstinenciam: vbi abstinencia alijs virtutibus connumeratur. Ergo abstinencia est virtus.

RESPONDEO dicendum, quod abstinencia ex suo nomine importat subtractionem ciborum. Dupliciter ergo nomen abstinencix accipi potest. Vno modo, secundum quod absolutè ciborum subtractionem designat. Et hoc modo abstinencia non designat neque virtutem, neque actum virtutis, sed quoddam indif-

in differens. Alio modo potest accipi secundum quod est ratione regulata. Et tunc significat, vel habitum virtutis, vel actum. Et hoc significatur in * præmissa auctoritate Petri, ubi dicitur, in scientia esse abstinentiam ministrandam, ut scilicet homo à cibis abstinereat prout oportet pro congruentia hominum, cum quibus viuit, & personæ suæ, & pro valetudinis suæ necessitate.

** in arg.
Sed contra.*

Ad primum ergo dicendum, quòd vsus ciborum, & eorum abstinentia secundum se considerata non pertinent ad regnum Dei. Dicit enim Apostolus 1. ad Corinth. 8. Esca nos non commendat Deo. Neque enim si non manducauerimus deficiemus, neque si manducauerimus, abundabimus, scilicet spiritualiter. Vtrumque autem eorum secundum quod fit rationabiliter ex fide, & dilectione Dei, pertinet ad regnum Dei.

Ad secundum dicendum, quòd moderatio ciborum secundum quantitatem & qualitatem, pertinet ad artem medicinæ in comparatione ad valetudinem corporis. Sed secundum interiores affectiones in comparatione ad bonum rationis, pertinet ad abstinentiam. Vnde * Augustinus dicit in libro de Quæst. Euangel. Non interest omnino, scilicet ad virtutem, quid alimentorum, vel quantum quis accipiat, dummodo id faciat pro congruentia hominum cum quibus viuit, & personæ suæ, & pro valetudinis suæ necessitate. sed quanta facilitate, & serenitate animi hic careat cum oportet, vel necesse est carere.

*l. 2. c. 11.
ante me.
10. 4.*

Ad tertium dicendum, quòd ad temperantiam pertinet refranare delectationes, quæ nimis animum ad se alliciunt: sicut ad fortitudinem pertinet firmare animum contra timores à bono rationis repellentes. Et idèd sicut laus fortitudinis consistit in quodam excessu, & ex hoc denominantur omnes partes fortitudinis: ita etiam laus temperantiæ consistit in quodam defectu, & ex hoc ipsa & omnes partes eius denominantur. Vnde & abstinentia, quia est pars temperantiæ.

perantia, denominatur à defectu: & tamen confitit in medio, in quantum est secundum rationem rectam.

Ad quartum dicendum, quòd illa vitia proueniunt ex abstinentia, prout non est secundum rationem rectam. Ratio enim recta facit abstinere sicut oportet, scilicet cum hilaritate mentis, & propter gloriam Dei, non propter gloriam suam.

ARTIC. II.

Verum abstinentia sit specialis virtus?

705

AD secundum sic proceditur. Videtur, quòd abstinentia non sit specialis virtus. Omnis enim virtus secundum se ipsam est laudabilis. Sed abstinentia non est secundum se laudabilis. Dicit enim Gregor. in pastoralibus, quòd virtus abstinentia non nisi ex alijs virtutibus commendatur. Ergo abstinentia non est specialis virtus.

p. 3. c. 20.
s. med.

e. 42. cir.
prin. 2. 3.

¶ 2. Præterea, August. * dicit de fide ad Petrum, quòd abstinentia sanctorum est à cibo, & potu, non quia aliqua creatura Dei sit mala, sed pro sola corporis castigatione. Hoc autem pertinet ad castitatem, ut ex ipso nomine apparet. Ergo abstinentia non est virtus specialis à castitate distincta.

¶ 3. Præterea, Sicut homo debet esse contentus moderato cibo, ita & moderata veste: secundum illud 1. ad Timot. ult. Habentes alimenta, & quibus regamur, his contenti simus. In moderatione autem vestium non est aliqua specialis virtus. Ergo neque abstinentia quæ est moderatiua alimentorum.

* li. 1. in
sompn. Scipionis in
f. 2. ante
me. lib.
* q. 141.
art. 3. c.
q. 136. a. 1

SED contra est, quod Macro. * ponit abstinentiam specialem partem temperantia.

RESPONDEO dicendum, quòd sicut supra dictum * est, virtus moralis conseruat bonum rationis contra impetus passionum: & idèd ubi inuenitur specialis ratio, qua passio abstrahit à bono rationis, ibi necesse est esse specialem virtutem. Delectationes autem ciborum natæ sunt abstrahere hominem à bono rationis, tum propter earum magnitudinem, tum etiam

etiam propter necessitatem ciborum, quibus homo indiget ad vitæ conseruationem, quam maximè homo desiderat. Et idè abstinencia est specialis virtus.

Ad primum ergo dicendum, quòd virtutes oportet esse connexas, vt supra * dictum est. Et idè vna virtus adiuuatur, & commendatur ex alia, sicut iusticia ex fortitudine. Et per hunc etiam modum virtus abstinencia commendatur ex alijs virtutibus.

I. 2. q. 65
art. 1.

Ad secundum dicendum, quòd per abstinenciam corpus castigatur non solum contra illecebras luxuria, sed etiam contra illecebras gula: quia dum homo abstinet, magis redditur fortis ad impugnationes gula vincendas, quæ tanto fortiores sunt, quanto magis homo eis cedit. Et tamen non prohibetur per hoc abstinenciam esse specialem virtutem, quòd ad castitatem valet: quia vna virtus ad aliam iuuat.

Ad tertium dicendum, quòd vsus vestimentorum est introductus ab arte: vsus autem ciborum à natura. Et idè magis debet esse virtus specialis circa moderationem ciborum, quàm circa moderationem vestimentorum.

QVÆST. CXLVII.

De Ieiunio, in octo articulos diuisa.

Deinde considerandum est de ieiunio.

- ¶ Et circa hoc querantur octo.
- ¶ Primo, vtrum ieiunium sit actus virtutis?
- ¶ Secundo, cuius virtutis sit actus.
- ¶ Tertio, vtrum cadat sub præcepto?
- ¶ Quarto, vtrum aliqui excusentur ab obseruatione huius præcepti?
- ¶ Quinto, de tempore ieiunij.
- ¶ Sexto, vtrum semel comedere requiratur ad ieiunium?
- ¶ Septimo, de hora comestionis ieiunantium.
- ¶ Octauo, de cibis, à quibus debent abstinere.